

SPATŘIT NOVÝ SVĚT

Zjevení 21,1-7

V dnešním čtení se dostáváme na samotný závěr Janova Zjevení. V posledních dvou kapitolách nacházíme vizi království Božího i Beránkova, na kterém mají podíl i ti, kdo s Beránkem (Kristem) spojili svůj osud a naději. Všechny otřesy starého věku jsou zde již minulostí a před námi vyvstává nové nebe a nová země, naděje Božího lidu všech dob (viz Žd 11,13-16).

1. Cože? Tohle všechno pomine?

Nejprve k tomu, co v Janově vidění pominulo: „*A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo*“ (v. 1). První nebe a první země pominou. Proč musí první nebe a země (rozumějme to, v čem žijeme nyní) pominout (jiný překlad: „odejít“)? To pro nás nebývá snadná představa. Proč? Protože málo platné tento svět je jediný, který dosud známe a který je nám přes veškerou svou rozporuplnost domovem. Jsme bytostnou součástí tohoto života a tohoto světa. A představa, že by to vše mělo jednou „odejít“ a pominout, nás může naplňovat neklidem. Představíme si přitom možná svá oblíbená místa: lesy, hory, moře, vesničky, pozorování hvězdné oblohy, zasněžené pláně či pláže rozpálené sluncem apod. Nebo si představíme své oblíbené činnosti: četbu knih, oblíbené filmy, kapučíno po obědě (někdo i poránu), výlety do přírody či za památkami. Když se řekne, že pomine nebe a země, je to takové obecné, neosobní. Ale když tomu dáme takovýto osobní ráz, může nás slovo výhled na pominutí starého světa naplnit steskem a zármutkem. Máme strach, že se to všechno hezké a dobré a krásné kamsi ztratí. A vnímáme to jako ztrátu.

Další důvod, proč můžeme mít potíže s odchodem starého světa, je to, že známe jen to současné a neznáme ještě to budoucí. A pokud něco neznáme, pokud s tím nemáme přímou osobní zkušenost, může nás to naplňovat až úzkostí. Tento svět, i když má k dokonalým představám hodně daleko, je pořád „naším“ světem, světem, který známe a který si dokážeme představit. Jsme v něm zakořeněni, jsme v něm doma. Je pro nás nějak uchopitelný. A co je známé, vytváří jakousi pevnou půdu pod nohama. Nový svět ještě neznáme. Ano, jistě čteme o něm v Bibli. Ale i když se o tom novém světě hovoří nádhernými slovy (jako např. v tom dnešním čtení), přesto je to pro nás dosud neznámé, nepoznané. A s čím ještě nemáme osobní zkušenost nás může přece jen trochu lekat, byť věříme, že to bude krásné a lepší než tady.

2. Přerod starého v nové

Ale byť s koncem starého stvoření a počátkem nového dojde k radikální proměně všeho, přece se nestane něco, co už bychom v nějaké podobě neznali. Ano, sice zatím na menším prostoru, ale přece i my už zde okoušíme, že aby mohlo něco nového vzniknout, je zapotřebí něco starého opustit, vzdát se toho a nechat to za sebou. Ať chce nebo nechce, okusí to jednou každý člověk ve vývojových stádiích svého života. Člověk je nejprve dítětem, pak dospívá, začíná sám přebírat zodpovědnost, a pak také bude muset jednou zestárnout a připravit se na věčnost. To je v kostce vývojová psychologie:). A přechody z jednoho období života do druhého nejsou vždycky snadné. Zpravidla představují nějakou krizi, kterou musí člověk překonat. Něco je třeba opustit, změnit, nechat za sebou, abychom dokázali jít v životě dál. Tomu se říká „zrání“. Psal o tom i ap. Pavel: „*Dokud jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě, usuzoval jsem jako dítě; když jsem se stal mužem, překonal jsem to, co je dětinské*“ (1K 13,11). A bral to jako jakési podobenství k těm vyšším věcem. Tady na zemi poznáváme jen částečně, jen jako v hádance v zrcadle. Ale pak jednou se posuneme dál a uvidíme tvář v tvář. To, co tady poznáváme jen částečně, poznáme

jednou plně. Možná i takto nějak můžeme nahlížet i ono pomínutí starého světa a příchod nového. To, co poznáváme na malé ploše svého života, se nějak stane i s celým stvořením. Bible říká, že my sami budeme proměněni (smrtné bude proměněno v nesmrtelné, pomíjitelné v nepomíjitelné) a podobně tomu bude s celým stvořením.

3. Nové stvoření

Pravda, zde se nejedná o přirozený vývoj světa, že by se nějak sám sebou vyvinul do podoby nového stvoření. Půjde o radikální zásah, zvrát Boží, ukončení starého a stvoření nového, ale přece v jisté kontinuitě. Lze to říci tak, že staré stvoření, porušené hříchem, dojde svého skutečného a konečného naplnění. Jinak by tento starý svět, který byl přece též stvořen Bohem, neměl žádného smyslu než snad jako „čekárna na to lepší, na věčnost“. Ne. Nový svět, nové stvoření nechápejme jako něco úplně jiného, s čím to staré stvoření nemá žádnou spojitost. Spíše chápejme to nové stvoření jako dovršení a naplnění toho, co už bylo nějak darováno a zaseto a rozehráno ve světě starém. To všechno krásné, dobré a smysluplné v tomto světě se přece nemůže jen tak někam vytratit. Ano, staré stvoření pomine, zanikne, ale ne tak záměr Boží, který byl – možná v předběžné podobě ale přece již nějak vtisknut i do tohoto světa a života člověka.

Tuto kontinuitu naznačuje i sám Jan, když vidí od Boha sestupovat *nové město, nový Jeruzalém, krásný jako nevěsta oděná pro svého ženicha*“ (v. 2). I zde cítíme návaznost. Příbytek Boží mezi lidmi je zde představen jako „nový Jeruzalém“. Jeruzalém byl v biblických dobách místem chámu Hospodinova, tedy místem, kde přebývá Hospodin, a kde je možné se s ním setkat. Ale byl zároveň předobraz Jeruzaléma nového, v té plnosti, jakou Bůh zamýšlel od počátku. Tehdy se v Jeruzalémě setkával se svým lidem jaksi zprostředkovaně, skrze kněze a kult. Bůh také přebýval ve skrytu a temnu svatyně, kam nikdo nesměl vstoupit. Izrael se mohl přiblížit, ale nemohl vstoupit do přímé Boží přítomnosti. Nový Jeruzalém už nemá chrám, protože tím chrámem je Bůh sám a jeho Beránek (v. 22). I to je příklad toho, jak ty motivy ze starého světa jsou přeneseny do světa nového.

Na rovině lidské tuto myšlenku kontinuity starého a nového přibližuje Tomáš Špidlík příběhem ze života. Hovoří o věčnosti jako o věčném návratu všeho dobra. Ptá se, nač by byla celá historie světa, kdyby se měla ztratit a nahradit fantastickým obrazem neznámého? A připomíná přitom zkušenost jedné řádové sestry, která ošetřovala těžce nemocnou ženu a povzbuzovala ji, ať se modlí. Ta prý odsekla: „Kdyby Bůh existoval, nenechal by mě tu v takovém stavu.“ Sestra nediskutovala a dále jí sloužila. Asi za měsíc od ní slyšela tuto poznámku: „To všechno dobro, co mi děláte, se nesmí ztratit. Proto Bůh musí existovat.“

A i to tedy může být odpovědí na onu lítost po starém a obavám z nového. Nic z toho dobrého, krásného a smysluplného se neztratí. V novém stvoření to nabude ještě plnější podoby. Nové stvoření, to je vlastně nejvlastnější a nejbyťostnější naplnění a dovršení všech našich nadějí a tužeb po Bohu, dobru a kráse. V tomto smyslu nám tedy paradoxně může být nová země a nové nebe vlastně ještě bližší než svět, ve kterém žijeme a který známe. Nová země a nové nebe jsou totiž ukryty v hloubi našich srdcí jako nejhlubší touha. A jednou budeme moci spatřit, jak je tato naše nejvnitřnější touha – touha po věčnosti, odhalena, zjevena a zrozena před našima očima. Jak je krásná, jako ta nevěsta oděná pro svého ženicha. Jak pomíjí všechno zlé a hříšné a bolestné – i smrt a nárek a slza a úzkost, a jak se k plnosti přivádí všechno dobré a krásné – v míře, jakou si ještě nedovedeme byť jen představit. Proč? Protože Bůh bude všechno ve všem (1K 15,28), protože Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid (v. 3). Konečně! Bez bariér a navždy.